

Rovinné útvary

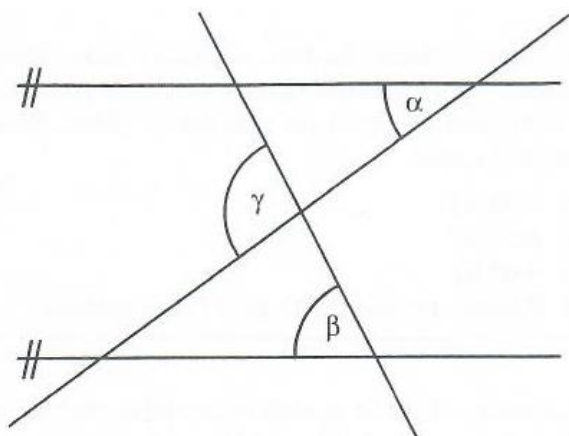
U každé úlohy doporučuji provést:

- náčrtek obyčejnou tužkou, v něm barevně vyznačit známé prvky
- číselné údaje do náčrtku nevpisovat, pouze popsat písmeny (např. a , v_a , α ...)
- výpočet

1. V **trojúhelníku** ABC je poměr velikostí **úhlů** $\alpha : \beta = 5 : 9$. Velikost **vnějšího úhlu** $\gamma' = 126^\circ$. Určete velikosti **vnitřních úhlů** tohoto trojúhelníku.

$$[\alpha = 45^\circ, \beta = 81^\circ, \gamma = 54^\circ]$$

2. Jaká je velikost úhlu γ jestliže $\alpha = 36^\circ, \beta = 63^\circ$?

$$[\gamma = 99^\circ]$$

3. V **rovnoramenném lichoběžníku** $ABCD$ ($AB \parallel CD$) má **rameno** délku 5,2 cm, **střední příčka** je 7 cm a **výška** se rovná 4,8 cm. Vypočítejte délku obou **základů**.

$$[|AB| = 9 \text{ cm}, |CD| = 5 \text{ cm}]$$

4. **Obvod obdélníku** je 30 cm. Jedna jeho **strana** je o 3 cm delší než druhá. Určete jeho **obsah**.

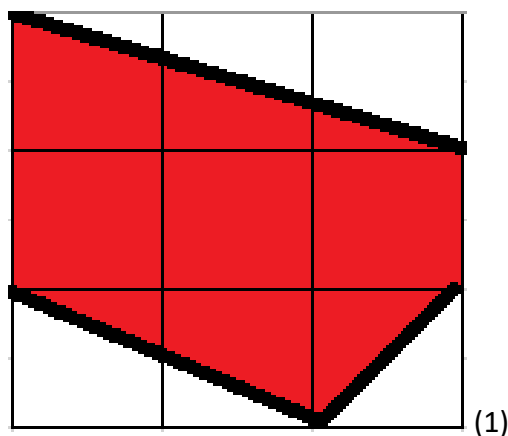
$$[54 \text{ cm}^2]$$

5. Velikosti vnitřních úhlů trojúhelníku jsou v poměru 2 : 3 : 5. Rozhodněte, zda je tento **trojúhelník pravoúhlý**.

$$[\text{je pravoúhlý}]$$

6. **Kruh** má obvod 1 m. Jak velký má obsah? [$\doteq 8 \text{ dm}^2$]
7. V obdélníku je **průsečík úhlopříček** vzdálen o 4 cm více od kratší strany než od delší. Obvod obdélníku je 56 cm. Určete jeho obsah [180 cm²]
8. **Odvěsny pravouhlého trojúhelníku** ABC mají délky $a = 10 \text{ cm}$, $b = 24 \text{ cm}$. Vypočítejte délku **těžnice** t_c . [13 cm]
9. V **rovnoramenném trojúhelníku** je délka základny rovna 75 % délky ramena. Určete obsah tohoto trojúhelníku, je-li obvod roven 22 cm. Výslednou hodnotu zaokrouhlete na celé číslo. [22 cm²]
10. Vyjádřete zlomkem, jaká část **čtverce** je na obr. 1 vybarvená červeně (čtverec je rozdělen na devět shodných čtverců).

[$\frac{2}{3}$]

obr. 1

(1)

Konstrukční úlohy a zobrazení

U **konstrukční úlohy** doporučuji provést:

- náčrtek obyčejnou tužkou, v něm barevně vyznačit známé prvky
- číselné údaje do náčrtku nevpisovat, pouze popsat písmeny (např. a , v_a , α ...)
- rozbor
- zápis konstrukce
- čistou konstrukci
- určení počtu řešení

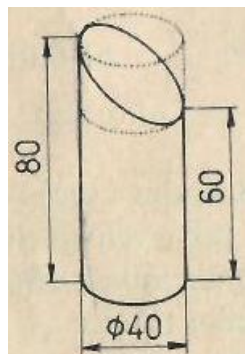
1. Sestrojte trojúhelník ABC , je-li dáno $|AB| = c = 6$ cm, $v_a = 5$ cm, $|\sphericalangle CAB| = \alpha = 45^\circ$.
2. Sestrojte rovnoramenný trojúhelník ABC , se základnou AB délky 5 cm a výškou k základně 6 cm.
  - a) Sestrojte střední příčku DE rovnoběžnou se základnou AB .
  - b) Sestrojte obraz $A'B'C'$ trojúhelníku ABC v **osové souměrnosti** určené přímkou DE .
  - c) Vypočítejte obsah obrazce $CDC'E$. [7,5 cm²]
  - d) Vypočítejte obvod obrazce $ABB'C$. [20 cm]
3. Sestrojte obraz **kružnice** $k(S; r = 2$ cm) a její libovolné **sečny** s ve **středové souměrnosti** se středem A (A leží vně kružnice), je-li $|AS| = 3,5$ cm.
4. Na **plánu v měřítku** 1 : 2 500 je zakresleno pole tvaru obdélníku. Jeho rozměry na plánu jsou 30 cm a 4 cm. Určete skutečnou výměru v hektarech. [7, 5 ha]
5. Sestrojte trojúhelník ABC , je-li dáno: $|BC| = a = 4,5$ cm, $|AC| = b = 3,5$ cm, $v_a = 3$ cm.
6. Sestrojte kosočtverec, jestliže jsou délky jeho **úhlopříček** $e = 8$ cm, $f = 6$ cm.
7. Rozdělte úsečku délky 5,4 cm v poměru 2 : 7. Řešte početně i konstrukčně. [1,2 cm; 4,2 cm]
8. Sestrojte lichoběžník, je-li dáno: $a = 5,8$ cm, $\alpha = 60^\circ$, $e = |AC| = 6$ cm, $b = 4,6$ cm.
9. Sestrojte trojúhelník ABC , je-li dáno $|AB| = c = 6$ cm, $v_c = 3$ cm, těžnice $t_c = 3,5$ cm.
10. Sestrojte čtverec $ABCD$ se středem S ($S[3; 2]$) a stranou a ($a = 4$ cm). Vrchol A leží na ose x . Sestrojte jeho obraz v **posunutí** daném **orientovanou úsečkou** $\overrightarrow{SS'}$ ($S'[-1; -4]$).
11. Sestrojte **čtyřúhelník** $ABCD$, jsou-li dány délky stran $a = 7$ cm, $b = 4,5$ cm, $c = 2,5$ cm, délka úhlopříčky $|AC| = e = 6$ cm a $|\sphericalangle ADC| = \delta = 90^\circ$.
12. Sestrojte **rovnoběžník** $ABCD$, jestliže je dáno $|AB| = 4$ cm, $\alpha = 30^\circ$, $|BD| = 5$ cm.
13. Sestrojte čtverec $ABCD$, jehož střed je v **počátku soustavy souřadnic** a vrchol A má souřadnice $[2; 2]$. Sestrojte jeho obraz v posunutí daném orientovanou úsečkou $\overrightarrow{SA}$. Vypočítejte obvod a obsah vzniklého **rovinného obrazce**. [24 cm, 28 cm²]
14. Délky stran trojúhelníku ABC jsou v poměru 2 : 5 : 4. Určete délky stran trojúhelníku $A'B'C'$, jestliže platí: $\triangle A'B'C' \sim \triangle ABC$ a trojúhelník $A'B'C'$ má obvod 55 cm. [10 cm, 25 cm, 20 cm]

Tělesa

U každé úlohy doporučuji provést:

- náčrtek obyčejnou tužkou, v něm barevně vyznačit známé prvky
- číselné údaje do náčrtku nevpisovat, pouze popsat písmeny (např. a , v_a , $\alpha \dots$)
- výpočet

1. Zmenšíme-li délku **hrany krychle** o 20 %, má krychle **povrch** 216 cm². Určete původní délku hrany krychle. [7,5 cm]
2. Plášť **rotačního válce** rozvinutý do roviny je čtverec, který má obsah $S = 0,81$ m². Určete poloměr r podstavy válce a jeho výšku v . [$r = 0,14$ m; $v = 0,9$ m]
3. **Pravidelný trojboký** skleněný **hranol** (**hustota** skla $\rho = 2,5$ g · cm⁻³) má **hmotnost** 129,9 g. Určete jeho výšku, jestliže délka **podstavné hrany** je 2 cm. [30,6 cm]
4. Vypočítejte délku **tělesové úhlopříčky kváдру**, jehož rozměry jsou $a = 5$ cm, $b = 6$ cm, $c = 10$ cm. [12,7 cm]
5. Kartonový obal bez víka má tvar **pravidelného šestibokého hranolu**, jehož výška je 15 cm a podstavná hrana má délku 12 cm. Kolik m² kartonu se spotřebuje na výrobu 500 obalů, připočítává-li se na záhyby 10 % obsahu? [80 m²]
6. Bazén tvaru **kváдру** s rozměry dna 12 m a 25 m je hluboký 2,5 m. Napouští se dvěma přívody; prvním přívodem přiteče za každou minutu 2,4 hl vody, druhým za každou sekundu 6 litrů vody. Vypočítejte, za kolik hodin a minut bude bazén naplněn tak, že hladina vody je 30 cm pod horním okrajem bazénu. [18 hodin 20 minut]
7. Kolik m² plátna spotřebujeme na ušití stanu tvaru **čtyřbokého jehlanu**, jehož podstava je čtverec se stranou délky $a = 2$ m? Výška stanu je 1,8 m. Na odpad materiálu počítejte 12 %. [$\doteq 9,4$ m²]
8. Na *obr. 2* jsou vyznačeny rozměry dřevěného špalíčku, který vznikl seříznutím špalíčku tvaru rotačního válce. Vypočítejte jeho hmotnost, jestliže hustota dřeva je $\rho = 800$ kg · m⁻³. [71,3 g]

obr. 2 (1)

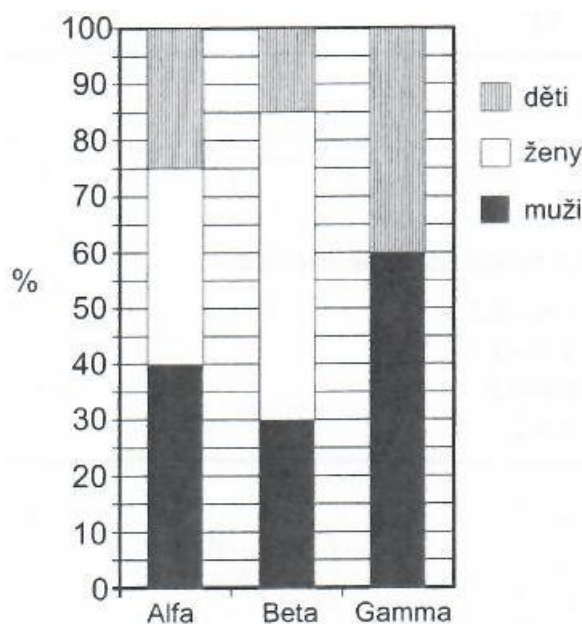
9. Vypočítejte výšku třílitrového hrnce s průměrem dna 10 cm. Výslednou hodnotu zaokrouhlete na jedno desetinné místo. [3,8 dm]

Práce s daty

U každé úlohy si proved'te postup řešení.

Správný výsledek porovnejte se 😊.

1. Ve třech prodejnách si vedli ve stejném období statistiku zákazníků. Prodejnu Alfa navštívilo celkem 300 zákazníků. Prodejnu Beta 200 zákazníků a prodejnu Gamma 150 zákazníků. Určete na základě informací z grafu, kolik žen dohromady navštívilo ve sledovaném období prodejny Alfa, Beta, Gamma.

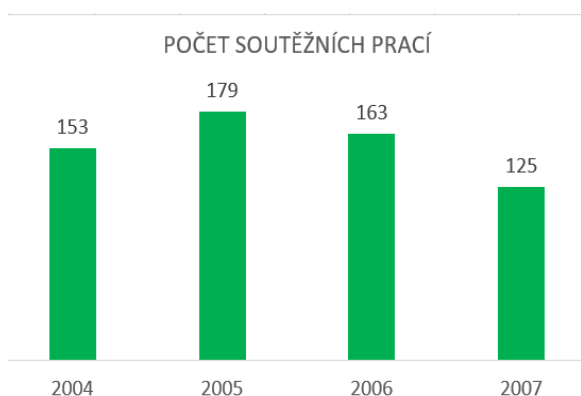
A) 215 😊	B) 245	C) 270	D) 275
----------	--------	--------	--------

2. Věkový průměr zaměstnanců počítačové firmy je 25 let. Na základě neúplné tabulky stanovte počet pracovníků firmy, kterým je 20 let.

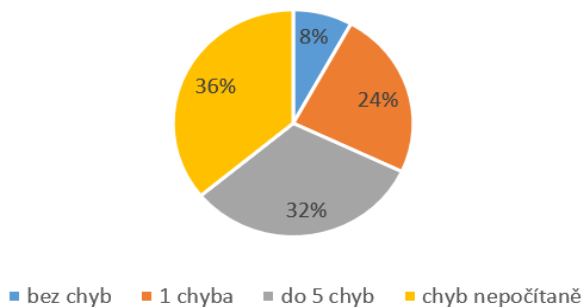
Věk zaměstnanců	Počet zaměstnanců v konkrétním věku
19	2
20	?
23	3
25	5
29	1
31	3
33	2

A) 1	B) 2	C) 3	D) 4 😊
------	------	------	--------

3. Na nástěnce k literární soutěži jsou dva uvedené grafy. Kolik soutěžních prací v roce 2007 bylo podle nich bez pravopisných chyb?

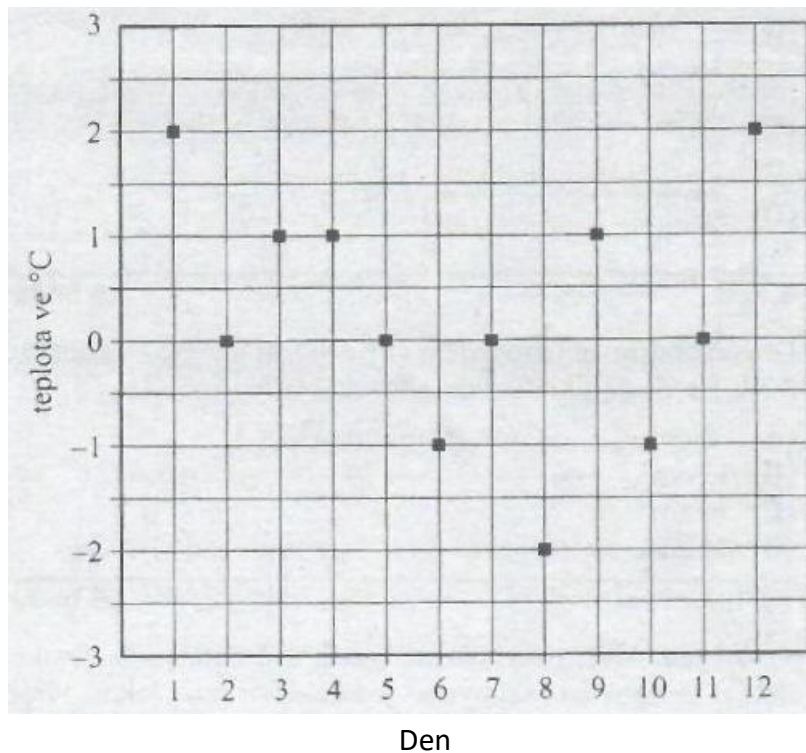

STATISTIKA PRAVOPISNÝCH CHYB V ROCE 2007

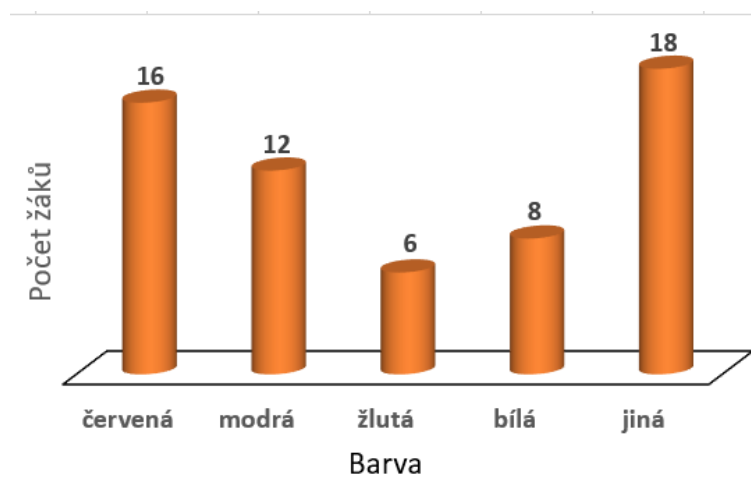
A) 8 😊	B) 10	C) 12	D) 16
--------	-------	-------	-------

4. Graf zahrnuje naměřené teploty v jednotlivých dnech (1-12). Jaká je průměrná teplota v těchto dvanácti měřeních?

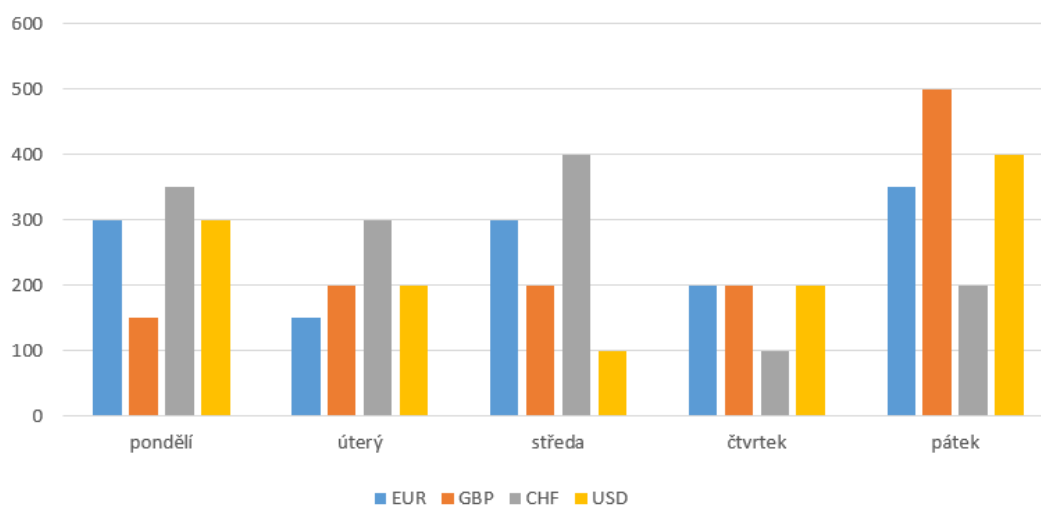
A) 0,5 °C	B) 0 °C	C) 0,25 °C 😊	D) - 0,25 °C
-----------	---------	--------------	--------------

5. Sloupkový diagram zachycuje výsledky průzkumu mezi žáky sedmého ročníku. Žáci v průzkumu uvedli svoji nejoblíbenější barvu. Kolik procent má nejraději modrou barvu?

A) 40 %	B) 10 %	C) 20 % 😊	D) 30 %
---------	---------	-----------	---------

6. Uvedený graf znázorňuje počty prodaných cizích měn ve směnárně za týden. Které cizí měny se v uvedeném týdnu prodalo nejvíce?

A) EUR	B) GBP	C) CHF☺	D) USD
--------	--------	---------	--------

Zdroje

1. **Běloun, František a kolektiv, a.** *Sbírka úloh z matematiky pro základní školu.* Praha : Prometheus, 2001. ISBN 80-7196-104-3.
2. **Pupík, Petr, Vémolová , Rita a Zelený , Pavel.** *Testy 2017 pro žáky 9. tříd ZŠ z matematiky.* BRNO : Didaktis, 2016. ISBN 978-80-7358-262-3.
3. **Kindl, Karel.** *Matematika, Přehled učiva základní devítileté školy.* Praha : SPN Praha, 1975. 14-013-76.
4. **Bušek Ivan a Mullerová , Jana.** *Přijímací zkoušky z matematiky na střední školy.* Praha : FORTUNA, 1992. ISBN 80-85298-63-5.
5. **Fojtíková, Svatava.** *Úlohy z příprav na hodiny matematiky.*